

Sygn. akt I A Ca 984/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marek Górecki

Sędziowie: SA Jan Futro (spr.), SSO Ryszard Małecki

Protokolant: st. sekr. sąd. Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko K. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2011 r.

sygn. akt I C 1227/10

oddala apelację.

Ryszard Małecki Marek Górecki Jan Futro

I A Ca 984/12

UZASADNIENIE

Powód P. K. w pozwie wniesionym dnia 14 października 2009 r. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwani K. P. i M. Z. mają zapłacić mu solidarnie kwotę 78 250 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł.

W uzasadnieniu wskazał, że dochodzonej pozwem kwoty domaga się tytułem zwrotu pożyczek udzielonych pozwanemu K. P., który na zabezpieczenie spłaty wystawił weksel in blanco poręczony przez pozwanego M. Z..

Nakazem zapłaty z 28 grudnia 2009 r. wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekł, że pozwani K. P. i M. Z. w ciągu 2 tygodni winni zapłacić powodowi kwotę 78 250 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia zapłaty wraz z kwotą 4 579 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotą 3 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany K. P. wniósł sprzeciw od tego nakazu domagając się jego uchylecia w całości.

W uzasadnieniu zakwestionował roszczenie powoda, co do jego wysokości podnosząc, że tytułem pożyczki otrzymał od niego łącznie kwotę 30 000 zł i dokonał częściowej spłaty pożyczki na kwotę około 14 000 zł.

W stosunku do pozwanego M. Z. nakaz zapłaty z 28 grudnia 2009 r. uprawomocnił się.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. (sprostowanym postanowieniem z dnia 19 października 2012 r.) Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 20 750 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia zapłaty, solidarnie z M. Z., co do którego orzeczono prawomocnie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 28 grudnia 2009 r.. W pozostałej części oddalił powództwo. Orzekając o kosztach procesu obciążył nimi powoda w $\frac{3}{4}$ części, a pozwanego w $\frac{1}{4}$ części i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1 878,50 zł solidarnie z M. Z., co do którego orzeczono prawomocnie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 28 grudnia 2009 r.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Powód zawarł z pozwanym K. P. dwie umowy pożyczki na łączną kwotę 30 000 zł. Ich poręczycielem był M. (w uzasadnieniu błędnie: M.) Z.. Pierwszą na kwotę 20 000 zł w dniu 27 stycznia 2006 r., a drugą na kwotę 10 000 zł w dniu 13 marca 2006 r. Obie kwoty zostały przebrane przez powoda na konto pozwanego w dniu zawarcia danej umowy i zabezpieczone przekazaniem powodowi przez pozwanego 27 stycznia 2006 r. wekslem in blanco oraz deklaracjami wekslowymi z dat umów, podpisanymi także przez poręczyciela.

W dniu 27 lipca 2006 r., z uwagi na zwłokę w spłacie pożyczek przez pozwanego, strony dokonały konsolidacji umów w ten sposób, że zawarły nową umowę pożyczki opiewającą na otrzymaną uprzednio przez pozwanego i znajdującą się jego posiadaniu kwotę 30 000 zł wraz z odsetkami kapitałowymi w wysokości 4 500 zł. Zabezpieczeniem tak skonsolidowanej umowy był weksel in blanco o nominale 50 000 zł, przekazany uprzednio powodowi przy zawarciu umowy z dnia 27 stycznia 2006 r. Jednocześnie strony uznały, że wcześniejsza pożyczka wraz z odsetkami została w całości spłacona, o czym uczyniono wzmiankę na deklaracji wekslowej z dnia 27 lipca 2006 r.

W dniu 30 maja 2007 r. strony podpisały aneks do umowy z dnia 27 lipca 2006 r., jednak nie doszło już do przekazania pozwanemu przez powoda żadnych kwot, w szczególności pozwany nie otrzymał do rąk własnych w tym dniu kwoty 34 000 zł. Przy podpisywaniu tego aneksu nie uczestniczył poręczyciel.

Pozwany K. P. częściowo spłacił zaciągniętą pożyczkę dokonując 5 wpłat na konto powoda o łącznej wysokości 13 750 zł w następujących dniach: 8 sierpnia, 14 września, 17 października i 16 listopada 2006 r. oraz 23 kwietnia 2008 r..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę częściowego uwzględnienia powództwa stanowi przepis art. 720 § 1 k.c.

Stwierdził, że łącząca strony umowa pożyczki opiewała na kwotę 34 500 zł, a nie na kwotę 78 250 zł dochodzoną przez powoda w pozwie, w tym 30 000 zł kwota należności głównej oraz 4 500 zł tytułem odsetek kapitałowych wynikających z umowy z dnia 27 lipca 2006 r. Postępowanie dowodowe wykazało ponadto, że pozwany spłacił część zaciągniętej pożyczki w kwocie 13 750 zł. W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że żądanie pozwu jest uzasadnione, co do kwoty 20 750 zł (34 500 zł – 13 750 zł) i kwotę tą zasądził od pozwanego na rzecz powoda, solidarnie z pozwanym M. Z., co do którego uprawomocnił się nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym w dniu 28 grudnia 2009 r.

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. Wskazał, że z umowy pożyczki z dnia 27 lipca 2006 r. wynika, iż pozwany pozostaje w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia od dnia 15 października 2006 r. W związku z powyższym Sąd uwzględnił roszczenie odsetkowe zgodnie z żądaniem pozwu, tj. od dnia 1 stycznia 2009 r. Termin spełnienia świadczenia był bowiem dokładnie oznaczony w zawartej przez strony umowie i to od jego upływu powodowi przysługuje roszczenie odsetkowe, a dzień 1 stycznia 2009 r. przypada po jego upływie.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepis art. 100 k.p.c.

Od wyroku tego zaskarżając go w części, w jakiej ustalono termin początkowy płatności odsetek i orzeczono o kosztach procesu apelację wniósł pozwany zarzucając zaskarżonemu wyrokowi „niewłaściwe zastosowanie przepisów prawa materialnego, poprzez uznanie, że dniem początkowym płatności odsetek od pożyczki jest dzień 1.01.2009 a z okoliczności sprawy wynika, że właściwym rozstrzygnięciem byłoby orzeczenie odsetek od dnia prawomocności wyroku.”

W konsekwencji wniósł o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i orzeczenie, że odsetki należne są od kwoty należności głównej od dnia prawomocności wyroku oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania „wraz z zasądzeniem od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za II instancję”.

W uzasadnieniu podniósł, że ze względu na sposób, w jaki powód dochodził swoich roszczeń, domagając się zapłaty kwoty znacznie wyższej od należnej mu sumy, termin początkowy płatności odsetek powinien zostać ustalony od dnia prawomocności wyroku.

W piśmie procesowym z dnia 20 lipca 2012 r. pozwany nadto podniósł, że pierwsza pożyczka, tj. z dnia 27 stycznia 2006 r. została w całości wraz z odsetkami spłacona, natomiast na poczet spłaty drugiej pożyczki, tj. z dnia 13 marca 2006 r. uiszczył kwotę 13 750 zł, a więc więcej niż pożyczył od powoda. Zatem – zdaniem pozwanego - roszczenie powoda jest całkowicie bezzasadne, „stanowi przestępstwo usiłowania wyłudzenia nienależnych kwot” i powództwo winno być oddalone.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się niezasadna.

Z uwagi na treść zarzutów podniesionych w piśmie procesowym pozwanego z dnia 20 lipca 2012 r., należy wyjaśnić, że przedmiotem rozpoznania Sądu Apelacyjnego w niniejszym postępowaniu jest wyłącznie kwestia prawidłowości ustalenia terminu początkowego płatności odsetek ustawowych za opóźnienie oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu. W tym jedynie zakresie powód zaskarżył apelacją wyrok. W szczególności nie zaskarżył w ustawowym terminie do wniesienia apelacji, określonym w art. 369 § 1 k.p.c. rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego rozstrzygnięcia zasądzającego kwotę 20 750 zł. Wyrok Sądu Okręgowego w części zasądzającej tę kwotę jest już zatem prawomocny. Niedopuszczalna jest, więc weryfikacja tego rozstrzygnięcia w drodze apelacji.

Przechodząc do istoty sprawy, stwierdzić należy, że niezasadne są podniesione przez pozwanego zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego i błędnego określenia daty początkowej płatności odsetek za opóźnienie od zasądzonej kwoty 20 750 zł. Nie można podzielić stanowiska skarżącego, że odsetki te powinny być zasądzone od daty uprawomocnienia się wyroku. Sąd Okręgowy zastosował w tym zakresie właściwe przepisy prawa materialnego i dokonał ich prawidłowej wykładni.

Niewątpliwie według art. 481 k.c. odsetki należą się za samo opóźnienie, choćby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi; przysługują one przy tym w zasadzie według stopy ustawowej. Tak ujęte odsetki stanowią rekompensatę uszczerbku doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. W odniesieniu do należności pieniężnych można bowiem zawsze przyjąć, że w następstwie opóźnienia wierzyciel doznaje uszczerbku w postaci utraty procentu, na jaki mógłby ulokować otrzymaną w terminie sumę. To niejako ryczałtowo i oparte na uproszczonych zasadach wyrównanie typowego uszczerbku wynikłego z nieotrzymania świadczenia pieniężnego w terminie - jakim jest przyznanie odsetek za opóźnienie - stanowi rekompensatę minimalną. W razie bowiem zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać nadto naprawienia szkody na zasadach ogólnych (zob. "Uzasadnienie

projektu kodeksu zobowiązań" w opracowaniu głównego referenta projektu prof. Romana Longchamps de Berier, Warszawa 1934, s. 370 i nast.). Z treści § 3 umowy z dnia 27 lipca 2006 r. jednoznacznie wynika, że strony określiły termin spełnienia świadczenia przez pozwanego postanawiając, iż pożyczkobiorca zobowiązany jest do jednorazowego zwrotu do rąk pożyczkodawcy lub na rachunek bankowy kwoty 30 000 zł w terminie do dnia 15 października 2006 r. Strony postanowiły ponadto, że jako wynagrodzenie pożyczkobiorca przekaże pożyczkodawcy kwotę 4 500 zł, przy czym kwota ta zostanie przekazana pożyczkodawcy w sposób następujący: 2 280 zł do dnia 15 września 2006 r. oraz 2 280 zł do 15 października 2006 r.. Nie ulega zatem żadnej wątpliwości, że pozwany nie spełniając świadczenia w terminie określonym wyżej, począwszy od dnia następnego (16 października 2006 r.) popadł w opóźnienie. Prawidłowo Sąd Okręgowy ustalił początkową datę płatności odsetek za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 1 stycznia 2009 r., skoro pozwany już wcześniej popadł w opóźnienie w spełnieniu świadczenia. Nie ma przy tym żadnego znaczenia, z punktu widzenia przesłanek zastosowania przepisu art. 481 k.c., podnoszona przez pozwanego okoliczność, że powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty wyższej, aniżeli ostatecznie uwzględniona przez Sąd Okręgowy.

Nie znajdują też podstaw zarzuty dotyczące rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Art. 98 k.p.c. statuuje, w zakresie kosztów procesu zasadę odpowiedzialności za jego wynik. Strona przegrywająca sprawę zwraca na żądanie przeciwnika koszty procesu. Dla oceny, czy strona przegrała sprawę, obojętne jest, czy ponosi ona winę za prowadzenie procesu. Sam fakt, że sprawę przegrała, choćby nawet tylko formalnie, kwalifikuje ją, jako stronę przegrywającą, obowiązującą do zwrotu kosztów przeciwnikowi.

Dochodzona przez powoda kwota wynosiła 78 250zł. Powództwo zostało uwzględnione do łącznej kwoty 20 750 zł, a zatem – jak słusznie wskazał Sąd I instancji - zaistniały podstawy do stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu zgodnie z art. 100 k.p.c. stosownie do wyniku procesu

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Orzekanie o kosztach postępowania apelacyjnego było zbędne skoro powód, który sprawę wygrał zastępowany przez radcę prawnego roszczenia o ich zwrot nie zgłosił i nie pozostały nieuiszczone koszty sądowe podlegające ściąganiu.

Ryszard Małecki Marek Górecki Jan Futro